Aprecieri pentru *Războiul zeilor*

„Kyle Idleman știe unde suntem și unde am putea fi cu ajutorul lui Dumnezeu. Cuvintele sale sunt deopotrivă profunde și practice. El și-a luat angajamentul de a ne ajuta să înaintăm în direcția bună. Dacă ai nevoie de o mână de ajutor în propriul tău parcurs, Kyle te va îndruma către Persoana potrivită."

Max Lucado, scriitor și pastor al Oak Hills Church

„Idolii sunt șmecheri. Nu este întotdeauna ușor să identificăm pe cine sau ce punem pe primul loc, în detrimentul lui Dumnezeu. Însă nu este zi să nu facem acest lucru. Cartea *Războiul zeilor* te va ajuta să detronezi idolii care îți fură viața pe care Dumnezeu vrea să o trăiești."

Craig Groeschel, pastor în cadrul LifeChurch.tv și autorul cărții *Creștinul ateu*

„Ia în mână această carte doar dacă te-ai săturat să tot pierzi bătălii, dacă nu mai vrei soluții facile, improvizate și dacă ești pregătit să câștigi. Citind-o, nu ai cum să rămâi neschimbat."

Ann Voskamp, autoarea cărții *O mie de daruri*

„Nu-ți pune doar în gând să citești cartea: citește-o *acum*! Cuvintele lui Kyle îți vor sonda inima, spre a da în vileag zeii falși care te îndepărtează de Cel adevărat. Pe aceste pagini te așteaptă eliberarea."

Lee Strobel, autor al cărților *Pledoarie pentru Cristos* și *Pledoarie pentru credința creștină*

„Kyle Idleman este mai degrabă chirurg cardiolog, decât scriitor. El cercetează adâncurile sufletelor noastre și ne oferă sfaturi practice și biblice care pot schimba radical felul în care ne purtăm bătăliile de zi cu zi."

Dave Stone, pastor senior al Southeast Christian; autorul seriei *Faithful Families*

„Zeii falși ai zilelor noastre sunt mai ispititori ca niciodată, promițându-ne confort, bogăție și fericire. Kyle Idleman ne echipează pentru a stârpi paraziții vicleni care ne hărțuiesc inima. Pregătiți-vă de luptă!"

Mark Batterson, pastor al National Community Church și autorul cărții *Făuritorul de cercuri*

„Kyle îl va determina chiar și pe cel mai ascultător creștin să își reevalueze relația cu Cristos."

Mike Huckabee, fost guvernator al statului Arkansas; autorul cărții *Dear Chandler, Dear Scarlett*

„Kyle Idelman ignoră toate lucrurile insignifiante și ne duce direct la ceea ce contează cu adevărat din punct de vedere spiritual. În *Războiul zeilor*, el nu doar descrie lucrurile pe care le punem mai presus de Dumnezeu, ci ne și explică cum putem să Îl readucem pe Dumnezeu pe primul loc. Această carte captivantă și care te provoacă la introspecție este purtătoarea unui mesaj extrem de important pentru vremurile pe care le trăim."

Jud Wilhite, pastor senior al Central Christian Church și autorul cărții *Pursued*

kyle idleman

Războiul zeilor

Cum să înfrângi idolii care se luptă pentru inima ta

Traducere de Raluca Mirăuță

CASACĂRȚII
Oradea, 2020

Copyright © 2013, 2018 by City on a Hill Studio, LLC
Ediția originală a cărții a fost publicată cu titlul *Gods at War*
Publicată cu permisiune din partea The Zondervan Corporation L.L.C., un imprint al HarperCollins Christian Publishing Inc.
Toate drepturile rezervate.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Casa Cărții. Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a editurii Casa Cărții, Oradea.

Citatele biblice au fost preluate din versiunea Bibliei în limba română, traducerea Dumitru Cornilescu, cu excepția celor precizate.
NTR – Noua Traducere Românească

Războiul zeilor
Kyle Idleman

Copyright © 2020 Casa Cărții
OP 2, CP 30
410670, Oradea
Tel./Fax: 0259–469057; 0359–800761; 0728–874975
E-mail: info@ecasacartii.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IDLEMAN, KYLE
Războiul zeilor / Kyle Idleman ; trad. de Raluca Mirăuță. - Oradea : Casa Cărții, 2020
ISBN 978-606-732-150-0
I. Mirăuță, Raluca (trad.)
2

www.ecasacartii.ro
Traducerea: Raluca Mirăuță
Editarea: Daniel Fărcaș
Tehnoredactarea: Vasile Gabrian
Coperta: Marius Bonce

Tiparul executat la PrintExpert, Oradea
Tel./Fax: 0742-279 734

Soției mele, DesiRae:
Un asemenea dar mă face să Îl iubesc
cu atât mai mult pe Dătător.

Lui Rob Suggs:
Talentele cu care te-a înzestrat Dumnezeu
sunt pe potriva smereniei și a gentileței
care te caracterizează.
Îți mulțumesc pentru contribuția ta neprețuită
și pentru parteneriatul în scrierea acestei cărți.
Soli Deo Gloria

Cuprins

Prolog 9
Introducere 13

Partea I: Războiul zeilor

1. Idolatria este problema. 19
2. Câmpul de bătălie al zeilor 33
3. Un Dumnezeu gelos 47
4. Chemarea tuturor zeilor. 59

Partea a II-a: Templul plăcerii

5. Zeul mâncării. 83
6. Zeul sexului 99
7. Zeul divertismentului. 117

Partea a III-a: Templul puterii

8 Zeul succesului. 135
9. Zeul banilor 155
10. Zeul realizărilor. 173

Partea a IV-a: Templul iubirii

11. Zeul romantismului 195
12. Zeul familiei. 213
13. Zeul eului 233
Note 245

Prolog

În mai multe împrejurări, eu și familia mea am avut ocazia să călătorim în Haiti, ca să lucrăm cot la cot cu niște oameni deosebiți și să-i slujim. Așa l-am cunoscut pe Victor.

Victor ajută la construirea de fântâni cu apă curată, în zonele îndepărtate ale republicii Haiti. Călătorește prin munți și nu de puține ori dă peste sătucuri care nu au acces la apă curată și care sunt, din această pricină, bântuite neîncetat de boli. Iar aceste boli propagate de apă nu sunt doar deranjante, ci uneori ajung să fie chiar fatale. De la copii la bunici, nicio generație nu este scutită de ele. Întreaga comunitate se luptă să facă față acestui nesfârșit ciclu de suferințe.

Acolo își desfășoară Victor activitatea.

Așadar, compania pentru care lucrează Victor construiește fântâni cu apă curată, iar sarcina lui Victor este să le explice sătenilor că fântâna lor cea veche – cea din care au scos apă toată viața – este sursa bolii lor.

Pentru ei, nu-i deloc simplu să priceapă asta.

Se întâmplă ca sătenilor să le vină greu să creadă că izvorul în care au avut mereu încredere le provoacă boli. Iată de ce: cum știi că ești bolnav, dacă ai fost întotdeauna bolnav, dacă faptul că te simți un pic rău este varianta ta de normalitate? În definitiv, problemele recurente cu stomacul se întâmplă de generații. Așa e mersul lucrurilor.

Victor încearcă să le transmită acest mesaj: de vină este apa însăși. Îi învață pe săteni despre germenii patogeni, organismele

alea invizibile care pot ajunge pe piele sau înlăuntrul trupului nostru. Și germenii ăștia trăiesc în apă, dacă apa nu este tratată. Le explică toate aceste informații și îi învață pe săteni să folosească fântânile cu apă curată. Le arată ce filtre trebuie înlocuite și îi învață cum să asigure mentenanța fântânii. În momentul în care Victor părăsește satul, locuitorii lui știu tot ce trebuie să știe despre cum să utilizeze și să întrețină noua sursă de apă potabilă.

Atunci când am scris această carte, am încercat să fac în privința idolatriei ceea ce face Victor cu apa impură: să identific problema și să pun în lumină soluția. Și, atunci când vorbești în secolul XXI despre un concept arhaic precum idolatria, s-ar putea să nu-ți fie prea ușor să câștigi atenția oamenilor. Nu de puține ori am senzația că mă străduiesc să-i conving pe oameni de realități nevăzute, așa cum sunt germenii din apă. Și, asemenea străvechilor izvoare de apă murdară, se poate ca idolatria să fie bine aciuată, sădită acolo de generații.

Victor mi-a mai împărtășit ceva. Mi-a spus că una dintre cele mai mari frustrări pe care le are în această meserie apare în timpul vizitelor pe care le face cu echipa în aceste sate, ca să verifice fântânile. Cel mai adesea, găsește diverse segmente defecte, fără ca cineva să se fi sinchisit să le schimbe și filtre care demult ar fi trebuit înlocuite. Iar cei mai mulți oameni din sat beau tot din fântânile din care obișnuiau să bea mai înainte, cele care îi îmbolnăveau. Se întorc astfel la ceea ce știu.

În calitate de pastor, îl înțeleg. Poate că și tu îl înțelegi.

Înainte să începi lectura acestei cărți, trebuie să recunosc următorul lucru: informația, doar ea, nu folosește la mare lucru. Această carte nu este un glonț de argint. Pot să tot dau lecții și să țin cursuri, dar unica schimbare de durată de care poți avea parte în acest periplu se va întâmpla între tine și Isus. El nu Se limitează să ne țină lecții; El ne transformă.

Și cred cu tărie că Se poate folosi de această carte ca să îți schimbe viața. Știu asta datorită numărului mare de oameni care mi-au spus că asta a făcut Dumnezeu cu ei. După prima ediție a acestei cărți, am primit multe vești în această privință.

Vești despre felul în care Dumnezeu S-a folosit de mesajul acestei cărți ca să amorseze noi discuții.

Vești despre felul în care diverși oameni s-au întâlnit cu Isus, printr-unul sau altul dintre capitolele acestei cărți.

Vești despre puncte de cotitură în ce privește credința cuiva.

Vești despre pocăință.

Vești despre vindecare.

Vești despre speranțe regăsite.

Aceste vești m-au copleșit. Fiecare dintre ele m-a făcut să văd cum Dumnezeu aduce această carte în viețile oamenilor: în casele, în sufrageriile și pe mesele lor de bucătărie. Gândul acesta mă smerește și nu pot decât să fiu mulțumitor că citești această carte și mă aștept ca Isus să lucreze în viața ta, prin lectura ei. Schimbările perene survin grație intervenției Mântuitorului nostru iubitor. Te rog să ai în vedere acest fapt atunci când parcurgi capitolele care urmează și nu uita că mă rog ca, în Isus, setea să îți fie stâmpărată de un izvor care nu seacă nicicând, un izvor al vieții veșnice care aduce vindecare în loc de boală și viață în loc de moarte.

Introducere

N-a fost decât o conversație târzie în noapte cu Morgan, fiica mea de opt ani, care însă mi-a schimbat pentru totdeauna viața și biserica.

Stăteam pe patul ei și ne pregăteam pentru rugăciunile de seară. Însă Morgan avea o surpriză pentru mine, înainte de a ne ruga. Se străduise să învețe ceva pe de rost și acum voia să îmi recite.

„Tati", mi-a spus, „vrei să mă asculți spunând cele Zece Porunci?"

„Le-ai învățat pe toate pe de rost?"

Pe față i s-a așternut un zâmbet vanitos.

„Uau!", am exclamat zâmbind. „Hai să le auzim, atunci."

Întins lângă ea, am ascultat-o pe Morgan croindu-și drum prin cel mai important „Top 10" din toate câte există, primit pe table de piatră și consemnat în Exodul 20.

Mi le-a recitat una câte una, în stilul ei ușor psalmodiat: „Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine … să nu-ți faci chip cioplit …"

Și a continuat, parcurgând întreaga listă. Când termină, instinctul mi-a spus că era un „moment propice învățării". „Minunat, Morgan! Vreau să te întreb ceva: ai încălcat vreodată vreuna dintre porunci?"

Mi-a zâmbit din nou. De astă dată, zâmbetul nu mai era sfios, ci mai degrabă vinovat. Ca cel pe care îl afișez în fața soției mele când mă întreabă unde au dispărut jeleurile Sour Patch

Watermelon, pe care le păstrează pentru gustarea copiilor, de la școală. Mi-am dat seama că Morgan încerca să formuleze un răspuns onest, dar prin care să nu se pună singură sub acuzare. Am decis să îi vin în ajutor.

„Ia să vedem", am început, frecându-mi gânditor bărbia. „Ai mințit vreodată?"

Ezitând, a dat din cap că da.

„Ți-ai dorit vreodată atât de mult un lucru de-al altcuiva, încât ai fi vrut ca persoana respectivă să nu-l fi avut?" A încuviințat, descoperind astfel că se făcea vinovată și de poftirea bunului altuia.

Am presat-o mai departe. „De omorât, știu că n-ai omorât pe nimeni, Morgan. Însă te-ai înfuriat vreodată foarte, *foarte* tare pe cineva? Poate atât de tare încât – pentru o clipă – ai *urât* persoana respectivă?"

„Sau, Morgan, ți s-a întâmplat vreodată … nu știu … poate … să nu-i cinstești pe tata și pe mama?"

Știam amândoi răspunsul la această din urmă întrebare.

Discuția nu mergea după cum plănuise fiica mea. Ei bine, așa se întâmplă când ai un tată predicator. A scos un oftat adânc, pe care l-am recunoscut de îndată. Ceva similar aud duminica dimineața, când cineva își pierde interesul pentru predica mea. Bine-ar fi să închei predica și să fac chemarea la mântuire.

Însă nici nu am apucat să fac acest lucru, că ochii lui Morgan s-au aprins și mi-a spus: „Tati, știu o poruncă pe care nu am încălcat-o niciodată. Nu mi-am făcut chip cioplit."

Ei, acum voiam *neapărat* să răspund la remarca ei!

Voiam să îi spun fiicei mele că, de fapt, aceasta este porunca pe care o încălcăm *cu toții* cel mai adesea.

Aș fi vrut să îi vorbesc despre afirmația lui Martin Luther, și anume că nu poți nesocoti celelalte nouă porunci, fără a o nesocoti mai întâi pe aceasta. Însă, stând întins lângă fetița mea, am decis că ar fi bine să las lecția de teologie pe altă zi. Ne-am rugat și i-am mulțumit lui Dumnezeu pentru că L-a trimis pe Isus să ne ia păcatul și vinovăția. Ridicându-mă să plec, i-am zâmbit și

am sărutat-o pe frunte. I-am zis că sunt mândru de ea pentru că învățase Cele Zece Porunci pe de rost.

Însă în timp ce coboram spre parter, m-am întrebat oare câți oameni nu privesc subiectul idolatriei aidoma lui Morgan. Poate că unii văd în cele Zece Porunci doar o nouă listă ce trebuie bifată ori ceva similar regulilor afișate la piscina publică: este interzis alergatul pe lângă piscină, este interzis săritul în zona cu adâncime mică, este interzis urinatul în piscină. Nimic altceva decât o listă lungă de reguli. Și sar repede peste cea referitoare la idoli, crezând că pe aceasta au bifat-o deja.

La urma urmelor, toată tevatura asta cu idolatria pare desuetă. Porunca se adresa vremurilor de odinioară, nu prezentului în care trăim. Nu-i așa?

Cât privește cele vreo o mie de referiri la idolatrie din Biblie, oare nu sunt perimate? Nu cunoaștem pe nimeni care îngenunchează în fața unor statui de aur sau se pleacă înaintea chipurilor cioplite. Doar idolatria a luat-o pe urma costumelor de blugi, a pernuțelor pentru umeri și a papucilor de plajă. Nu am depășit cu toții etapa aceasta?

Idolatria pare atât de primitivă! Atât de irelevantă! De ce ar mai fi necesară o carte care tratează subiectul idolatriei? Atunci, de ce nu una despre dansul ploii sau șamani?

Totuși, idolatria este principala problemă tratată în Biblie, iar această constatare ar trebui să tragă câteva semnale de alarmă. Găsim idolatria în fiecare carte din Scriptură. Mai mult de cincizeci dintre legile din Pentateuh au în vedere tocmai această chestiune. În iudaism, închinarea la idoli era unul dintre păcatele – numai patru la număr – pedepsite cu moartea.

Faptul că mi-am cercetat credința și viața prin lentilele idolatriei mi-a reclădit din temelii relația cu Dumnezeu. Pe măsură ce am detaliat acest subiect în conversațiile noastre, mulți dintre membrii bisericii mi-au mărturisit același lucru. Înțelegând semnificația acestei realități, paradigma noastră de gândire s-a schimbat radical.

Privind viața prin aceste lentile, devine clar că suntem martorii unui război. Zeii se războiesc, iar puterea lor nu trebuie

subestimată. Zeii aceștia luptă pentru tronul inimii tale și, în acest context, sunt foarte multe în joc. Totul în legătură cu mine, tot ceea ce fac, toate relațiile mele, tot ceea ce nădăjduiesc sau visez depinde de care dintre zei va câștiga războiul.

Cel mai catastrofal război este cel pe care majoritatea dintre noi nici măcar nu îl percepem. Este de înțeles faptul că fiica mea de opt ani încă nu înțelesese cum stau lucrurile cu porunca aceasta; însă problema este că nici majoritatea adulților nu au înțeles-o cum trebuie. Mă întreb câți dintre noi, ceilalți, ne aflăm în postura lui Morgan, crezând că putem să bifăm liniștiți acest punct de pe listă și astfel să ne luăm pentru totdeauna gândul de la problema idolilor.

Și dacă nu este vorba despre simple statui? Dacă zeii vremii noastre nu sunt zeități cosmice cu nume stranii? Dacă ei își asumă identități atât de banale, încât nu mai reușim să îi recunoaștem drept zei? Dacă „îngenuncherea" și „închinarea" înaintea lor au drept obiect imaginația noastră, sau portofelul, sau motoarele de căutare, sau calendarul?

Dacă ți-aș spune că orice păcat cu care te lupți, orice descurajare care te macină și sentimentul lipsei de scop de care nu scapi sunt, toate, cauzate de idolatrie?

Partea întâi

Războiul zeilor

Capitolul 1

Idolatria este problema

Idolatria este o temă vastă în Biblie,
dominantă în viața noastră personală și irelevantă,
conform estimărilor noastre eronate.
— Os Guinness

Imaginează-ți un bărbat care tușește permanent, de ceva vreme. Tusea îl ține treaz jumătate de noapte și îi întrerupe orice conversație mai lungă de un minut sau două. Tusea devine atât de sâcâitoare, încât omul merge la medic.

Medicul îi face o serie de analize.

Cancer pulmonar.

Mai departe, imaginează-ți că medicul știe prea bine cât de șocantă va fi o asemenea veste nemiloasă. Prin urmare, nu îl înștiințează pe pacient despre cancer, ci doar scrie o rețetă pentru un medicament puternic împotriva tusei, spunându-i că în scurt timp va începe să se simtă mai bine. Bărbatul este foarte mulțumit de prognostic. Firește, începe să doarmă mai bine noaptea. Pare-se că siropul de tuse i-a rezolvat problema.

Între timp, extrem de silențios, cancerul îi macină trupul.

Ca învățător și lider de biserică, discut cam în fiecare săptămână cu oameni care

~~tușesc~~
se luptă

suferă
se stresează
înșală
poftesc
cheltuie
își fac griji
renunță
se îndoapă cu medicamente
se eschivează
caută.

Toți aceștia vin la mine și îmi împărtășesc frământările lor.

Se descarcă de frustrări.

Dau glas descurajării. Își dezvelesc rănile.

Își mărturisesc păcatele.

Când stau de vorbă cu oamenii, ei pun degetul pe ceea ce consideră că ar fi adevărata lor problemă. Din punctul lor de vedere, și-au pus diagnosticul: nu se mai opresc din tușit. Iată însă ce am descoperit: interlocutorii mei vorbesc mai degrabă despre un simptom, decât despre boala reală – despre adevărata problemă –, care este întotdeauna idolatria.

STUDIU DE CAZ 1: Nu banii sunt problema

Când ajung la birou, văd că el este deja acolo, stând pe un scaun lângă ușă. Pariez că stă acolo de vreo cincisprezece minute. Îl măsor din cap până-n picioare: e genul de om care nu a întârziat niciodată în viață la vreo întâlnire.

Hainele și încălțămintea lui par peste nivelul meu. Îmi trece prin gând că eu ar trebui să îl aștept pe el, poate pentru consiliere de înalt nivel în afaceri. Îmi zâmbesc în sine, conștient că probabil și el gândește la fel. Totuși, parcă are ceva ce nu se prea potrivește cu înfățișarea lui atent construită. Unde o fi disonanța?

Acolo! În ochii lui. Citesc în ei o îngrijorare profundă, nicidecum încrederea în sine a afaceristului de succes.

Îi ofer un scaun în biroul meu. Sare peste sporovăiala introductivă și trece direct la subiect. Nu-i greu de observat că am în față un tip sincer și direct.

„Îmi fac griji pentru familia mea", începe, cu un oftat adânc.

„Familia dumneavoastră? De asta ați venit?"

„Ei bine, nu. Am venit, firește, pentru mine însumi. Doar că îmi fac griji pentru ceea ce le-am făcut. Pentru viitorul lor. Pentru numele nostru."

Povestea lui e scurtă și deloc plăcută. Fiscul îl prinsese măsluind evidențele contabile, pentru a plăti taxe mai mici. Era vorba de niște sume foarte mari. Mi-a înșirat diversele acuzații pe care le risca. Pe unele, nici nu le-am înțeles. Însă îmi era clar ce făcuse. Și îmi era clar și că, în cazul cel mai fericit, avea să își petreacă mare parte din viață achitând penalitățile financiare care aveau să îi fie impuse în curând.

Nu prea știu ce să îi spun. Pare că înțelege gravitatea situației. În mod cert, eu nu ofer sfaturi juridice. Însă îmi dau seama că problema lui nu era că fusese prins, ci mai degrabă faptul că trebuia să înțeleagă și să își asume în mod serios ceea ce făcuse.

Câteva clipe rămânem amândoi tăcuți. Într-un final, interlocutorul meu ridică privirea și spune: „Întrebarea la care revin tot mereu și mereu – și căreia nu îi găsesc răspuns – este «de ce?»".

„Adică ce v-a motivat, pe lângă câștigul financiar?"

Chicotește amar. „Câștig financiar? Domnule Kyle, nu *aveam nevoie* de banii ăia; sunt multimilionar. Aș fi putut să mă duc la contabilii mei, să îmi plătesc taxele până la ultimul bănuț, să dăruiesc mult din averea mea, apoi să îmi văd mai departe de stilul de viață confortabil, fără a sesiza vreo schimbare. Nu aș fi simțit câtuși de puțin lipsa sumelor de bani pe care le datoram guvernului."

Lumea aceasta mi-e necunoscută, însă zâmbesc și dau din cap, prefăcându-mă a înțelege. „Bun, atunci, dacă nu urmăreați câștigul financiar, ce credeți că v-a împins, cel mai probabil, la aceste acțiuni?"

S-a uitat fugar în ochii mei, înainte de a-și ținti privirea pe fereastră. Soarele îi strălucește pe față și parcă-parcă zăresc un pic de umezeală în ochii aceia.

„Păi tocmai asta spun, domnule Kyle, că nu știu. Nu înțeleg nici eu. Este de-a dreptul ridicol, este prostesc, iar eu nu fac lucruri prostești. Nu cu banii, nici cu nimic altceva. Și încă ceva… " Îmi aruncă o privire scurtă. „Știu că sunt un păcătos. Înțeleg asta. Nu mă feresc să-i spun păcatului pe nume. Și chiar asta am făcut: un păcat *urât*. Dar de ce *acest* păcat? De ce un păcat atât de inutil?"

Discutăm despre asta. Discutăm despre viața lui, despre familia lui, despre educația pe care a primit-o, despre lucrurile care l-au influențat. Ce aș vrea să înțeleagă este că păcatul nu răsare așa, deodată, din neant. De regulă, el crește acolo unde a fost plantată o sămânță de un fel sau altul.

Trebuie să scormonim un pic pământul.

„Ziceați că banii aceia vă erau inutili", i-am spus. „Însă, în general, banii au fost destul de importanți pentru dumneavoastră. Sunteți de acord?"

„Sigur. Este evident."

„Atât de importanți, încât să îi considerați principala motivație sau scopul primordial în viață?"

Se gândește. „Mda. Cred că e o afirmație corectă."

„Ca un fel de zeu?"

Vreme de o clipă, nu înțelege întrebarea. Apoi expiră lung. Văd clar răspunsul întipărit pe chipul său.

„Nu a fost dintotdeauna așa", mărturisește.

„Nu, niciodată nu este așa la început. Scopurile noastre ne pot deveni zei. Începem să îi slujim, să trăim pentru ei și să le aducem jertfe. În primă instanță, banii v-au slujit pe dumneavoastră. Numai că, la un moment dat, rolurile s-au inversat, nu-i așa?"

„Nu mi-am pus niciodată problema în felul acesta."

STUDIU DE CAZ 2: Ce mare chestie?

Este vorba despre o femeie tânără, care a crescut în biserica noastră. Familia sa dorește să mă întâlnesc și să discut cu ea. Își fac griji pentru că tânăra are de gând să se mute împreună cu prietenul ei, care nu este creștin. Anticipez o conversație antrenantă.